

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет психології
Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ЗАЛЕЖНОЇ ПОВЕДІНКИ

Спеціальність 053 «Психологія»

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри соціальної психології
Протокол № від 2023р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія залежної поведінки
Освітня програма	
Спеціалізація (за наявності)	Відсутня
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу (в межах мети на цілей ОП):

Дисципліна спрямована на підвищення соціальної і професійної компетентності студентів, ознайомлення з поняттям адиктивної поведінки та її видами; розуміння соціально-психологічних механізмів та біологічних передумов залежності; практичне оволодіння прийомами проведення психологічної корекції залежної поведінки. Використання знань на практиці сприятиме збереженню психологічного здоров'я людини, профілактиці залежностей та формуванню гармонійно розвиненої особистості. Отримані під час вивчення курсу знання та практичні вміння та навички сприятимуть фаховій підготовці студентів-психологів. формування навичок профілактичної та корекційної роботи залежної поведінки.

Компетентності (відповідно до матриці ОП):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК5. Здатність до самоаналізу та когнітивної й емоційної регуляції власної діяльності, фізичного та психічного стану.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії, здатність до рефлексії, емпатії та переконання.

ЗК12. Здатність працювати з людьми, різними за віком, характером і соціальним статусом.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК6. Здатність використовувати психоедукаційні, психопрофілактичні та психотерапевтичні техніки для спрямованого впливу на свідомість і поведінку в процесі психологічної допомоги.

Програмні результати навчання (відповідно до матриці ОП):

ПР1. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР 3. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР 16. Враховувати коморбідні розлади, фармакологічні втручання інших фахівців при діагностиці та застосуванні методів психологічної допомоги.

ПР 17. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та психоедукаційних заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, тренінгів, воркшопів, відповідно до запиту.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Загальні основи психології адиктивної поведінки	Знати і розуміти теоретико-методологічні засади вивчення залежної поведінки; зміст понять: механізми психологічного захисту, адикція, психологічні та клінічні ознаки залежностей; діагностичні критерії; види адикцій. Розвивати здатність діяти соціально відповідально та свідомо, мотивувати людей до збереження психічного здоров'я.	Опрацювати відповідні наукові джерела, семінарське заняття.
2.	Тема 2. Хімічні та біохімічні залежності	Знати основні види хімічної залежності: тютюнопаління, токсикоманія, наркозалежність, алкогольна залежність, лікарська залежність; біохімічної залежності: анорексія, булемія, залежність від дієт, адикція до шоколаду (chocolate addiction), переїдання, голодування, роздільне харчування; Оволодіти техніками самомотивації, самоконтролю і відповідальності. Розуміти вплив індивідуальних і вікових особливостей особистості на її поведінку.	Опрацювати відповідні наукові джерела, семінарське заняття.
3.	Тема 3. Нехімічні залежності	Знати основні види нехімічної залежності: інтернетзалежність, гемблінг (патологічна пристрасть до азартних ігор), залежності відносин (сексуальні; любовні); фанатизм (спортивний, музичний, споживчий, політичний, національний, релігійний); професійні залежності (трудоголізм, професійна лінь, завчена безпорадність, прокрастинація, ургентна залежність, перфекціонізм, маргіналізм, комунікаційна адикція); оніоманія (шопінг); спортивні залежності (адикція вправ); адикція до витрачання грошей; «Технологічні» залежності (комп'ютерні, теле-мобільні, SMS-адикції, селфі-адикції); телеадикції (перегляд серіалів і телепередач); залежність від ризику і «екстремальних» розваг; синдром Тоада (залежність від «веселого» автоводіння, joy riding dependence); body Modification (екстремальний пірсинг, татуаж, шрамування); адикції «духовного пошуку» (залученість в секту); стан «перманентної війни» (борці за справедливість, «правдоруби»); Активізація процесу самопізнання та самоактуалізації; використовувати методики для утримання уваги, навички психокорекції тривожності у соціальній взаємодії	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.

4.	Тема 4. Залежна та співзалежна поведінка	Знати поняття «співзалежна поведінка» та «любобна адикція», роль макросоціуму та мікросоціуму у формуванні адиктивної поведінки; проаналізувати та проінтерпретувати провідні чинники виникнення залежної поведінки і особливості протікання психологічних адикцій; Вміти використовувати отримані знання у майбутній професійній діяльності.	Опрацювати відповідні наукові джерела, семінарське заняття.
5.	Тема 5. Основні принципи корекційної роботи із залежними особистостями	Розширити знання здобувачів про зміст психологічної допомоги особистості, яка схильна до залежності; особливості організації соціальної профілактики залежності, вплив залежності на рівень злочинності. Сприяти розвитку соціально-значущих якостей та умінь необхідних для успішної самореалізації в особистій і професійній сферах життя.	Опрацювати відповідні наукові джерела, семінарське заняття.
6.	Тема 6. Залежна поведінка неповнолітніх	Знати види залежностей, які популярні серед підлітків; Соціальні, сімейні, біологічні та емоційні причини залежностей у неповнолітніх; Зовнішні ознаки вживання наркотиків та інших психоактивних речовин. Знати форми і методи профілактики наркоманії, алкоголізму, залежностей серед підлітків. аналіз державної політики України та інших держав в сфері профілактики хімічних та поведінкових залежностей. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації; Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.	Опрацювати відповідні наукові джерела, семінарське заняття.
МЕТОДИ НАВЧАННЯ При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в сфері психології.			

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	15
Семінарські заняття	60
Колоквіум	15
Самостійна робота	10
Залік	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		15
Практичні з-тя																		60
Самостійна р-та																		10
Колоквіум																		15
Залік																		100

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Воронович Б. Узалеження. Варшава: PARPA, 2020. – 296 с.
2. Соціальна психологія: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
3. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях / В.Л.Зливков, С.О.Лукомська, О.В.Федан. – К.: Педагогічна думка, 2016. – 219 с.
4. Капталан Н. М. Залежна поведінка особистості як проблема сучасної психології // Психологія та соціальна робота. - Вип. 1 (51). - 2020. - С.102 – 112.
5. Ліщинська О.А. Модель формування адиктивного потенціалу особистості // Практична психологія та соціальна робота. - № 3. – 2013. - С. 1-9.
6. Ванда М. А., Бондаренко Н. Б. Інтернет-залежність: передумови, ознаки та ризики для підлітків // Психологія та психосоціальні інтервенції. - Том 2. – 2019. - С.37-42
7. Михайлишин У.Б. Основні підходи до дослідження залежної поведінки // Psychological sciences trends of modern science and practice. - С.540-543.
8. Козловська Т., Кудряшова Т. Соціально-психологічні та соціально-економічні аспекти формування хімічної залежності у сучасній молоді // Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту. - 2021. - №5. - С.94-100
9. Thombs D.L., Osborn C.J. Introduction to addictive behaviors. – New York, London: The Guilford Press, 2019 – 457 p.
10. Звіт щодо наркотичної та алкогольної ситуації в Україні за 2021 рік (за даними 2020 року). Київ.: Б.в., 2021.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної психології м.Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 505 тел. +38-0342-596149 ksppr@pnu.edu.ua
Викладач	Хабайлюк Валентина Василівна кандидат психологічних наук, доцент
Контактна інформація викладача	valentya.khabailiuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. стор. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 4-5.</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.</p> <p>Також за рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>